

JĘZYK UKRAIŃSKI

**Jak czytać
ukraińską cyrylicę?
Słowniczek przydatnych
zwrotów i słów**

- wstęp _____ **1**
- kilka uwag _____ **2**
- jak czytać ukraińską cyrylicę _____ **3**
- słowniczek z transliteracją _____ **4-7**
- liczebniki _____ **8**
- regularne podobieństwa _____ **9**
i różnice polski - ukraiński
- transliteracja polskich _____ **10**
zwrotów na cyrylicę

Niniejszy słowniczek został przygotowany z myślą o osobach, które pomagają uchodźcom z Ukrainy i chcą poznać kilka podstawowych zwrotów, które mogą być przydatne. Transliteracje są zrobione w taki sposób, żeby osobom posługującym się na co dzień językiem polskim łatwo było je przeczytać. Z tego też powodu nie zaznaczono akcentów w wyrazach, dlatego bardziej dociekliwe osoby zainteresowane językiem ukraińskim zachęcamy do sprawdzenia dokładnej wymowy słów w słowniku. Na końcu znajdziecie transliterację polskich zwrotów na cyrylicę.

Kilka uwag

Г, г ⟨h⟩ – "twarde", czyli dźwięczne ⟨h⟩ jak w Bohdan; występuje w wielu słowach, których polskie odpowiedniki mają ⟨g⟩. Х, х ⟨ch⟩ brzmi jak standardowe współczesne polskie ⟨ch/h⟩ /x/. Różnica między г a х może być istotna znaczeniowo, np. голодний ⟨holodnyj⟩ to "głodny" w odróżnieniu od холодний ⟨cholodnyj⟩ czyli "chłodny". Literę і możecie zobaczyć np. w wyrazie Київ ⟨Kyjiw⟩, czyli Kijów lub Україна ⟨Ukrajina⟩.

л w niektórych kontekstach głoskowych wymawiane jest trochę inaczej niż w polskim, można się spotkać z transliteracją do ł (tzw. "sceniczne ł"), IPA [ɫ].

Pamiętajmy, że wiele osób z Ukrainy zna język rosyjski i jeśli jest wam wygodniej, możecie próbować się dogadać również po rosyjsku.

W słowniczku użyto słówko ви / вас / вам (wy / was / wam), funkcjonuje ono jako forma grzecznościowa, więc może być użyte zarówno do kilku, jak i do jednej osoby.

UKRAIŃSKA CYRYLICA

Część liter jest podobna jak w polskim i podobnie się wymawia:

litera	А а	Е е	І і	О о	К к	М м	Б б	Т т
wym.	a	e	i	o	k	m	b	t

Litery, które mogą być mylące:

litera	У у	И и	Й й	Н н	Р р	С с	В в	Ь ь
wym.	u	y	j	n	r	s	w	miękki znak //

Inne litery. Г (h) to "twarde", czyli dźwięczne h jak w Bohdan. X takie jak standardowe ch w polskim.

litera	Д д	Ґ ґ	Г г	Х х	З з	Ж ж	Ш ш	Щ щ	Є є
wym.	d	g	h	ch	z	ż	sz	szcz	je*

Litery Ґ ґ, Є є oraz Ї ї są charakterystyczne dla ukraińskiego.

litera	Ц ц	Ч ч	Ф ф	Ю ю	Я я	Л л	П п	Ї ї
wym.	c	cz	f	ju*	ja*	l	p	ji

*Po spółgłosce [j] nie jest wymawiane, ale spółgłoska jest zmiękczona.

• Cześć; dzień dobry	Привіт; Добрий день « prywit; dobryj den' »
• Jak się nazywasz?	Як вас звати? « jak was zwaty »
• Nazywam się ...	мене звати ... « mene zwaty »
• Czego ci potrzeba?	що вам потрібно? « szczo wam potribno »
• Wszystko w porządku?	Все в порядку? « wse w porjadku »
• Możecie mówić powoli?	можете говорити повільно? « možete howoryty powil'no »
• Gdzie chcecie dojechać?	куди ви хочете доїхати? « kudy wy choczete dojichaty »
• Jak wam pomóc?	як вам допомогти? « jak wam dopomohty »
• Proszę.	будь ласка. « bud' laska »
• Dziękuję bardzo	Дуже дякую « duże djakuju »
• Nie wiem.	я не знаю « ja ne znaju »
• Nie rozumiem.	я не розумію « ja ne rozumiju »
• Tak / nie	так / ні « tak / ni »

• Przepraszam.	перепрошую « pereproszuju »
• Masz jakąś alergię?	У вас якась алергія? « u was jakas' alerhija »
• Co was boli?	що у вас болить? « szczo u was bolyt' »
• Czy bierzesz na stałe jakieś leki i czy masz je ze sobą?	Чи приймаєте ви якісь ліки щодня і чи маєте їх з собою? « czy pryjmajete wy jakis' liky szczodnja i czy majete jich z soboju? »
• Jak to jest po ukraińsku?	як це є українською? « jak ce je ukrajinskoju »
• Zapraszamy!	Запрошуємо! « zaproszujemo »
• Czy potrzebujesz miejsca, w którym możesz się zatrzymać?	Вам потрібне місце для проживання? « wam potribne misce dlja prożywannja »
• Jak się czujesz?	як ви себе почуваєте? « jak wy sebe poczuwajete »
• Chcecie coś zjeść?	хочете щось з'їсти? « choczete szczoś zjisty »
• Wyjdź na zewnątrz.	Вийти на вулицю « wyjty na wulycju »
• Idź prost.	Іди прямо « idy prjamo »

• Jesteś(cie) głodni?	Ви голодні «wy holodni»
• Chcesz się czegoś napić? ◦ woda, herbata, kawa	Хочете щось випити? «choczeće szczos' wypyty» вода, чай, кава «woda, czaj, kawa»
• Chcesz do kogoś zadzwonić?	Ви хочете комусь подзвонити? «wy chceće komus' podzwonyty»
• Jaki jest Twój numer telefonu?	Який у вас номер телефону? «jakyj u was nomer telefonu»
• Gdzie Twoja rodzina?	Де ваша родина? «de wasza rodyna»
• Zgubiłeś/iście się?	Ви загубилися? «wy zahubylsja»
• Skręć w prawo	Поверніть праворуч «powernit' praworucz»
• Skręć w lewo	Поверніть наліво «powernit' naliwo»
• Gdzie? Skąd? Dokąd?	де?, звідки?, куди? «de, zwidky, kudy»
• Kiedy? Od kiedy? Do kiedy?	коли? відколи? доколи? «koly, widkoly, dokoly»
• Jest ... / Nie ma	Є ... / Немає ... «je / nemáje»

- banka – банк **«bank»**
- pieniądze – гроші **«hroszi»**
- bilet – квиток **«kwytok»**
- stacja – станція **«stancija»**
- dworzec – вокзал **«wokzal»**
- wejście – вхід **«wchid»**
- wyjście – Вихід **«wychid»**
- toaleta – туалет **(tualet)**
- bagaż – багаж **«bahaz»**
- torba – сумка **«sumka»**
- walizka – валіза **«waliza»**
- autobusy – автобуси **«awtobusy»**
- pociągi – поїзди / потяги **«pojizdy / potjahy»**
- lotnisko – аеропорт **«aeroport»**
- zamknięte – зачинено **«zaczyneno»**
- mieszkanie – квартира **«kwartyra»**
- darmowy transport do... – безкоштовний транспорт до...
«bezkosztownyj transport do»
 - Warszawy – Варшави **«Warszawy»**
 - Krakowa – Кракова **«Krakowa»**
 - Lublina – Любліна **«Lublina»**
 - miasta – міста **«mista»**
- Potrzebujesz noclegu?
 - Тобі потрібно місце на ночівлю?
«Tobi potribno misce na nocziwlju?»
 - Вам потрібно десь заночувати?
«Wam potribno des zanoczuwaty?»
- sklep – магазин **«mahazyn»**
- lekarz – лікар **«likar»**
- apteka – аптека **«aptéka»**
- leki – ліки **«liky»**
- szpital – лікарня **«likarnja»**
- jedzenie – їжа **«jiza»**
- picie – напої **«napoji»**
- pić – пити **«pyty»**
- koc – ковдра **«koudra»**

Liczebniki główne

(ile? скільки – skil'ky)

1 один (odyn)

2 два (dwa)

3 три (try)

4 чотири (czotyryj)

5 п'ять (pjat')

6 шість (szist')

7 сім (sim)

8 вісім (wisim)

9 дев'ять (dew'at')

10 десять (desjat')

Liczebniki porządkowe

(który? котрий – kotryj)

1 перший (perszyj)

2 другий (druhyj)

3 третій (tretij)

4 четвертий (czetwertyj)

5 п'ятий (pjatyj)

6 шостий (szostyj)

7 сьомий (s'omyj)

8 восьмий (wos'myj)

9 дев'ятий (dewjatyj)

10 десятий (desjatyj)

- Jeśli chcesz powiedzieć która – котра? «kotra», np. pierwsza перша – «persza», daj **-a** zamiast **-ий** «yj».
- Liczebniki **-naście** możesz dodać **-надцять** «nadcjat'» do liczby 1-10.
- **Dziesiątki** mają końcówki **-дцять** «-dcjat'» dla 20 i 30 (np. 20 to двадцять dwadcjat'), lub **-десят** «desjat» dla 50-80 (np. 60 to шістдесят «szistdesjat»).
- Inaczej brzmi 40 сорок «sorok» i 90 дев'яносто «dewjanosto». Dużo to багато «bahato».

Cześć; dziękuję bardzo
«Честь. Джєнкує бардзо»

Jak się nazywasz?
«Як ше називаш?»

Gdzie chcecie dojechać?
«Гдзє хцєчє доєхаць?»

Czego ci potrzeba?
«Чєго ці потшеба?»

Wszystko w porządku?
«Вшистко впожондку?»

Możesz mówić powoli?
«Можеш мувіць поволі?»

Jak wam pomóc?
«Як вам помуць?»

Czy potrzebujesz miejsca, w którym
możesz się zatrzymać?
«Чи потшебуєш мєйсца в ктурим
можеш ше затшимать?»

Zapraszamy!
«Запрашами!»

Chcesz do kogoś zadzwonić?
«Хцєш до коґось задзвоніць?»

Jaki jest Twój numer telefonu?
«Які єст твуй нумер
тєлєфону?»

Gdzie Twoja rodzina?
«Гдзє твоя родзіна?»

Jesteś głodny?
«Єстєш ґлодни?»

Chcesz się czegoś napić?
«Хцєш ше чєґось напіць?»

woda, herbata, kawa
«вода, хєрбата, кава»

Chcecie coś wypić?
«Хцєчє цось випіць?»

Masz jakąś alergię?
«Маш якомсь алєргє?»

Co was boli?
«Цо вас болі?»

Czy bierzesz na stałe jakieś leki
i czy masz je ze sobą?
«Чи бєжєш на сталє якєсь лєкі
і чи маш є зє собом?»

Jak to jest po ukraińsku?
«Як то єст по украинску?»

Proszę.
«Проше.»

Jak się czujesz?
«Як ше чуєш?»

Zgubiłeś się?
«Згубіуєсь ше?»

Skręć w prawo
«Скрєнць в право.»
Skręć w lewo
«Скрєнць в лево.»

polski	ukraiński
świ <u>at</u> ło, mi <u>ast</u> o, ci <u>ast</u> o	сві <u>t</u> ло (switlo), мі <u>st</u> о (mistо), ті <u>st</u> о (tisto)
j <u>ed</u> en, j <u>eg</u> o, pe <u>ł</u> ny	о <u>d</u> ин (odyn), його (joho), по <u>v</u> ний (pownyj)
bro <u>d</u> a, brze <u>g</u> , mle <u>k</u> o, gło <u>w</u> a	бо <u>r</u> о <u>d</u> a (boroda), бе <u>r</u> е <u>g</u> (berег), мо <u>l</u> о <u>k</u> о (moloko), го <u>l</u> о <u>w</u> a (holowa)
o <u>n</u> , po <u>d</u> , ko <u>t</u> , p <u>o</u> ł, dobran <u>o</u> c, o <u>d</u> -	ві <u>n</u> (win), пі <u>d</u> (pid), кі <u>t</u> (kit), пі <u>v</u> (piw), добрані <u>ч</u> (dobranicz), ві <u>d</u> -/о <u>d</u> - (wid/od)
lekar <u>z</u> , trze <u>b</u> a, rzad <u>k</u> o	лікар <u>z</u> (likar), тре <u>b</u> a (treba), рід <u>k</u> о (ridko)
pię <u>ć</u> , nio <u>sę</u> , nog <u>ę</u> z <u>ą</u> b, wod <u>ą</u> , daj <u>ą</u>	п'я <u>t</u> ' (pjat'), nes <u>u</u> , nog <u>u</u> . (nogu), z <u>u</u> b (zub), wod <u>o</u> ju (wodoju), daj <u>u</u> ' (dajut')

Język ukraiński jest "twardszy" od polskiego (rodzina – rodyna, ciebie – tebe, pociąg – potiah), widać to też np. w bezokoliczniku, który kończy się na -ти (-ty) oraz przymiotniku w rodzaju męskim, który kończy się na -ий lub -ій (-yj/-ij): великий (welykyj) – duży, wielki. W czasie przeszłym nie wszystkie osoby mają końcówki, dlatego nie pomijamy zaimków, np.: я був (ja buw) = byłem, вона була (wona buła) = ona była, вони були (woni buły) = one były / oni byli.

Autorzy

Paweł Chról, Maria Bolek

jezykovekontrowersje@gmail.com

instagram: @jezykowe_kontrowersje

facebook.com/JezykoweKontrowersje

Konsultacja językowa

Wiktoria Leskiv (transliteracja na cyrylice, proofreading)

Żenia Denysenko (proofreading)